

רבקה אמנו בדרכו של אברהם לפרשת תולדות הרב יצחק דור- ראש הישיבה

קו דמיון מובהק עובר בין אברהם אבינו לכלתו – רבקה אמנו. כמו אברהם רבקה מתאמצת בשביל האורח, שואבת לכל גמליו ומזמינה אותו הביתה: "גם תבן גם מספוא רב עמנו, גם מקום ללון". זוהי ממש משנתו של אברהם, שביום שלישי למילתו טורח הוא בקבלת אורחים על אף כאביו ויסוריו.

וכמו אברהם אבינו רבקה מקימת את: "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך", ועל שאלת בני משפחתה "התלכי עם האישה הזו", אומרת רבקה, אלך! אברהם אבינו הלך מכח הציווי האלוקי ורבקה הלכה מכח האינטואיציה שלה, מתוך הבנה שזה הדבר הנכון לעשות בעיני הקב"ה.

בניגוד לאברהם שעל הנעשה בימי נעוריו ועל צדקתו אנו שומעים רק מהתורה שבע"פ, התורה שבכתב מספרת לנו על הולדתה של רבקה: "ובתואל ילד את רבקה שמונה אלה ילדה מלכה לנחור אחי אברהם". לספר על הולדתו של מישהו בתורה זהו אירוע יוצא דופן, לדמויות יוצאות דופן. אכן, דמותה של רבקה אמנו יוצאת דופן בחסד מצד אחד, במאמצים בבאר, בהליכה לא"י ובהכנסה לנעליה של שרה המגרשת את ישמעאל. כשרה אמנו אף היא מתערבת ומעניקה את הברכה ליעקב ואף הקב"ה מסכים עמה. כפי שנאמר לאברהם "כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה", נאמר בחלופת הברכות "גם ברוך יהיה!"

אם כך הוא הדבר, הרי זה פלא גדול שמותה של רבקה, וקבורתה במערת המכפלה אינו מופיע, כפי שמופיע ענין גדול בקבורתה של שרה. אמנם, אף קבורתה של לאה לא מוזכרת באופן ישיר, אלא רק בסוף ספר בראשית אומר יעקב בבקשתו להקבר במערת המכפלה: "שמה קברו את אברהם ואת שרה אשתו, שמה קברו את יצחק ואת רבקה אשתו ושמה קברתי את לאה".

אבל, כבר העיר הרמב"ן שבניגוד ללאה, חז"ל רמזו על מותה של רבקה במותה ובקבורתה של דבורה מיניקתה: "ותמות דבורה מינקת רבקה ותקבר מתחת לבית אל תחת האלון ויקרא שמו אלון בכות". כלומר אם כבר יש אזכור לפטירתה של מינקת רבקה, מדוע לא רבקה עצמה!

לעני"ד ניתן ללכת בדרכם של חז"ל במדרש המובא ברש"י, שלא הזכירו את מותה של רבקה כדי שלא יקללו שיצא ממנה עשו. ניתן לעני"ד להסביר שאפע"פ "שרבקה אוהבת את יעקב", היא לא הפסיקה לרגע להיות אמו של עשו. כשיעקב בורח לפדן ארם במצוות אמו מגלה לנו התורה: "וישלח יצחק את יעקב וילך פדנה ארם אל לבן בן בתואל הארמי, אחי רבקה, אם יעקב ועשו". עשו מפקיד את בגדיו בידי אמו "בגדי עשו החמודות אשר איתו בבית", ולפחות לפי פשט הדברים אינו מנתק קשר לאחר פרשת הברכות (ולא כפירוש הרמב"ן בפרשה). מותה של רבקה וקבורתו של עשו אותה במערת המכפלה תיצור "בעלות" של עשיו על מערת המכפלה וארץ ישראל כבנה של רבקה (דבר שקרה לפי חז"ל במדרש במותו של יעקב). לכן העלימה התורה את האירוע הזה משום שכל מטרתה של רבקה היתה לתת רק ליעקב את הברכה והירושה (כמו שרה וישמעאל).

יכול להיות שזוהי גם הסיבה שהעלימה התורה את מותה של לאה אמנו. משום שהתרחשה בתקופה של נטילת הברכה מראובן בנה הבכור, על שבלבל יצועי אביו, והדגשת נטילת הבכורה מודגשת ע"י שתיקתה של התורה בנוגע לפטירת אמו לאה.

שבת שלום ומבורך!